

Hof geeft grens aan voor politieke actie

Louis Sloot

Het gerechtshof Amsterdam heeft de rechtbank hard teruggefloten. De rechtbank Amsterdam verbood in oktober 2009 aangekondigde stakingen in het openbaar vervoer. Hoewel de stakingen natuurlijk niet alsnog zullen doorgaan, is het hofarrest (van 4 mei 2010) voor de rechtsontwikkeling wel degelijk belangrijk.

De vakbonden wilden met werkonderbrekingen in het openbaar vervoer protesteren tegen de kabinetsplannen tot verhoging van de AOW-leeftijd. De rechtbank oordeelde dat het recht op collectieve acties niet bedoeld is om de overheid onder druk te zetten, als die nog geen definitief standpunt naar buiten heeft gebracht. De acties werden daarom verboden.

Het recht om te staken is in Nederland niet in een wet vastgelegd, maar heeft een solide grondslag in een verdrag (het Europees Sociaal Handvest). Vakbonden mogen stakingen en andere acties organiseren, als sprake is van een belangengeschil over arbeidsvoorwaarden. De openbare orde en veiligheid en de volksgezondheid mogen niet in het gedrang komen. Soms kan de rechter een actie ver-

bieden als rechten en vrijheden van derden te zeer worden beperkt, of als ernstige economische schade dreigt. Een zuiver politieke staking, puur en alleen gericht tegen overheidsbeleid, zal snel door de rechter worden verboden.

De acties tegen de AOW-plannen hadden ontegenzeggelijk een politiek element. Maar het ging óók om de arbeidsvoorwaarden in het openbaar vervoer. Een verhoging van de AOW-leeftijd zou directe gevolgen hebben voor cao-regelingen over onder andere (vroeg)pensioenen. Dat is wel degelijk het gebied van de vakbonden.

De vakbonden krijgen daarom van het hof achteraf alsnog gelijk. Nieuwe acties over de AOW-leeftijd liggen niet voor de hand, gelet op het pensioenakkoord dat werkgevers- en werknemersorganisaties onlangs bereikten. Maar nu de VVD het voortouw neemt in de kabinetsformatie lijken harde bezuinigingen onontkoombaar. En een aantal van die bezuinigingen zal ongetwijfeld ook gevolgen hebben voor arbeidsvoorwaarden waarover bonden onderhandelen. De vakbonden hebben in ieder geval het speelveld weer afgebakend.

Louis Sloot is advocaat bij Clingendael Advocaten in Den Haag.

